

De ofrivilliga pilgrimerna och de sju nyckelorden

Frihet blir då ett djupt efterlängtat ord i en tillvaro överfylld av ofrihet. Hur ska man överleva bomber och kulsprutekärvar i en söndertrasad stad, där man inte har någonstans att gömma sig? Hur ska man få fram pengar så att man kan ge sig iväg? Varför kommer ingen och ger skydd? Frihet från krig, sjukdom och utsatthet blir för många en dröm utan förverkligande.

Enkelhet stavas fattigdom. Man lever redan i den yttersta enkelhet som för många gränsar till en ofrivillig fattigdom. Man behöver inte mindre ägodelar, pengar, rum i huset mm utan mer. Levnadsstandarden är på de allra flesta håll så låg att maten knappt räcker till och man blir beroende av andras hjälp.

Tystnad är även för flyktingen en bristvara, men av helt andra skäl. När ljuden av bombplan närmar sig, när det mullrar runtomkring och när människors skrik blandas med vädjanden och böner – då kommer ångesten och rädslan. Över sitt eget liv. Över sin familjs liv. Över grannars och vänners liv. När så tystnaden ändå infaller, så lurar skräcken att det snart kommer att sätta igång igen. Det finns en längtan efter ett helt annat slag av tystnad – den helande och läkande tystnaden, befriad från vapenskrammel.

Bekymmerslöshet är ett totalt främmande ord för den som i all hast måste fly – ibland hals över huvud. Med några få ägodelar ger man sig iväg från ett tidigare tryggt liv ut i det otrygga och osäkra vandrandet mot okänt mål. Ibland kommer man inte fram utan stoppas på vägen. Klarar vi båtresan i gummibåten? Blir vi omhändertagna när vi kommer fram? Räcker våra pengar? Klarar vi av den hårda väderleken? Bekymren gör sig ständigt påmind. Ordet bekymmerslöshet finns inte mer än som en avlägsen längtan.

Långsamhet är det tempo de allra flesta går i. Allting tar tid. När man vandrar med sitt enkla bagage, sina barn och kanske några släktingar – då går man långsamt, för man kan inte annat. Den påtvingade långsamheten förstärker inte sällan känslan av vanmakt och oro. Kommer vi fram någon gång? Vi har gått så länge och vi är så trötta. Och hungriga. Och frusna. Och när vi kanske kommer fram till Sverige – får vi stanna då? Ja, även svenska myndigheters beslut mal långsamt. På förläggningen går tiden så långsamt, så långsamt och väntetiden så lång, så lång.

Andlighet blir för många en nödvändighet för att orka. Att överlämna sina liv till den Gud, som man ändå tror vakar över en, gestaltar ett hopp som kan bära en bit till. När livet gör en illa, blir gudsrelationen desto viktigare. Här kan den frivillige pilgrimen lära sig mycket av den ofrivillige pilgrimen. Överlåtelse och överlämnande. Tillit och hopp. Närvaro och att leva i nuet. I utsatthet tycks gudsnärvaron bli extra betydelsefull och ibland helt avgörande för att stå ut med ett omkullkastat liv.

Delande av livets vedermödor, sinande livslust och sorg med människor som hör och förstår vad man säger, betyder mycket för oss alla, men alldeles särskilt för dem som befinner sig i en extra utsatt livssituation. För den frivillige pilgrimen blir delandet med den ofrivillige pilgrimen en självklar solidaritetshandling. Vi är båda på vandring. Den ene för att hen själv vill. Den andre för att hen är tvingad till det. Det handlar alltså om att dela livet med de mest utsatta, de som är på flykt och som ingenstans har att ta vägen. Det gäller särskilt flyktingar och migranter, men även de som fått uppehållstillstånd.

Pilgrimens sju nyckelord får alltså en helt annan betydelse för den frivillige pilgrimen än för den ofrivillige. Men nyckelorden är till för båda.